

Motion till riksdagen

1985/86:Kr277

Ingrid Sundberg m. fl. (m)

Översyn av Riksutställningars verksamhet

Medan den folkliga konsten av hävd alltid varit spridd till olika delar av vårt land kom den under senare seklet framväxande bildkonsten att alltmer koncentreras till huvudstaden. Stockholm blev den ort där flertalet framstående konstnärer bosatte sig, och där byggdes också upp en aktiv utställningsverksamhet. Redan tidigt under detta sekel blev det en angelägen uppgift för folkbildningsorganisationer att sprida kunskapen om konst ut i våra bygder, och Riksförbundet för bildande konst bildades 1930. Förbundets verksamhet hade stor betydelse för att skapa ett levande konstintresse på många platser som tidigare varit ur konstsynpunkt isolerade. Det leddes av eldsjälar och kom att tillsammans med Konst i skolan utgöra en stimulan också för konstskapandet i vårt land.

Fr. o. m. 1967 övertogs verksamheten av Riksutställningar, som skulle ge människor i hela landet ökade möjligheter att ta del i kulturella aktiviteter genom vandringsutställningar, kombinerade med film, debatt, musik etc.

Riksutställningar har nu fungerat i 20 år. Under denna tid har mycket förändrats. Starkt förbättrade kommunikationer och ökat resande har vidgat människors möjlighet att ta del av kulturutbudet i angränsande städer. Den starka satsning på spridande av konst och konstkunskap som kännetecknade Riksförbundet för bildande konst har av Riksutställningar alltmer förändrats till insatser för att med bildens hjälp förmedla inlägg i samhällsdebatten. Det konstnärliga perspektivet har kommit i bakgrunden, även om ett fåtal utmärkta utställningar spritts ut över vårt land. Verksamheten inom Riksutställningar är numera också helt följdriktigt uppdelad i fem olika grupper: konst, samhälle och kulturhistoria, barn och ungdom, folkbildning samt natur och teknik. Huvuddelen av utställningarna, vanligtvis skärmutställningar, hyrs ut mot avgifter som också skall täcka distributionen. Förlagsverksamheten går dessutom med viss vinst. Mottagare av utställningarna är skolor, bibliotek, studieförbund, museer och konsthallar.

Sakkunskap på skilda konst- och kulturområden finns inom olika centrala kulturinstitutioner, exempelvis nationalmuseum, moderna museet, nordiska museet, naturhistoriska riksmuseet. Det vore till gagn för ett seriöst arbete med vandringsutställningar om ansvaret i högre grad förankrades där. Detta skulle vidare ge dessa museer en närmare kontakt med mottagarna och befrämja utvecklandet av de centrala fasta och tillfälliga utställningarna. En del av Riksutställningars verksamhet bör därför föras över till andra institutioner.

En genomgång av riksutställningars verksamhet visar med all tydlighet att

den ursprungliga målsättningen att bl. a. föra vidare den verksamhet som utfördes av Riksförbundet för bildande konst inte längre gäller. Orsakerna till att konstspridningen tonats ner är flera. Att ställa ut originalkonst ställer sig numera mycket dyrt. Försäkringskostnader och transportkostnader har ökat, och framväxandet av utställningslokaler i de flesta kommuner gör det svårare för riksutställningar att konkurrera med annan utställningsverksamhet. Kulturkonsumenterna ställer numera också högre krav på kvalitet, och intresset för att uppleva bildskärmar minskar i takt med att andra media som video i högre grad förmedlar information. Många bibliotek tar pliktskyldigt emot skärmutställningar för att så skall ske, medan besökarnas intresse många gånger är svalt, särskilt i relation till bibliotekens egen verksamhet, där mer tidsenliga verktyg används för att åskådliggöra aktuella företeelser inom kulturområdet.

Kulturlivet får aldrig bli statiskt. Vi måste någon gång våga ifrågasätta, inte bara det konstnärliga värdet i det som presenteras – och det görs inte i detta fall – utan också formerna för kulturdistributionen och värdet av detsamma relaterat till kostnaderna. Riksutställningars utställningar är avgiftsbelagda. Vissa utställningar sker i samarbete med andra organisationer som också bidrar ekonomiskt till deras framställning. De flesta avnämare åtnjuter i annat sammanhang stöd från det allmänna för sin verksamhet, och många gånger torde det vara svårt att få fram vilka kostnader som legat till grund för avgiftsberäkningen för en särskild utställning.

Stiftelsen riksutställningar föreslås i budgetpropositionen få ett anslag på ca 20 milj. kr. Vi har i annat sammanhang föreslagit att detta anslag minskas, bl. a. mot bakgrund av att stiftelsen i högre grad bör kunna täcka verksamheten med avgifter. Vi anser emellertid att tiden är mogen för en översyn av Riksutställningars verksamhet.

Riksdagen har beslutat om en sammanslagning av Rikskonserter och Regionmusiken. På samma sätt torde nu övervägas om inte den verksamhet som Riksutställningar bedriver bör kunna effektiviseras och begränsas samt i viss utsträckning överföras till andra institutioner samtidigt som det kulturpolitiska målet med verksamheten bör förstärkas.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan framförts hemställs

att riksdagen hos regeringen begär en översyn av Riksutställningars verksamhet i enlighet med de riktlinjer som framförts i motionen.

Stockholm den 23 januari 1986

Ingrid Sundberg (m)

Lars Ahlmark (m)

Gunnel Liljegren (m)

Lars G. Ahlström (m)

Håkan Stjernlöf (m)

Elisabeth Fleetwood (m)

Hans Dau (m)

Olle Aulin (m)